

Мертва жива вода

КУПИТИ

«Жахливі речі не трапляються з тими, чия робота - розповідати про жахливі речі. Чи трапляються?»

Майя - журналістка кримінальної телепрограми, невротична трудоволічка, впевнена в тому, що разом з колегами виконує важливу роботу: допомагає знайти зниклих і встановити справедливість. Та все змінюється, коли безвісти зникає її ексцентрична напарниця.

Жінка занурюється в пошуки колеги, аби зрештою знайти набагато більше, ніж шукала.

Де пролягає межа між телешоу і реальним життям? Які вчинки можна виправдати добрими намірами? І наскільки журналіст відповідальний за те, що саме показує з екрана?

світлана кострикіна

МЕРТВА ЖИВА ВОДА

Світлана Кострикiна

Мертва жива вода

Роман

вiхoла

Київ · 2024

УДК 821.161.2'06-321.2
К72

Кострикiна Свiтлана

Мертва жива вода: роман / Свiтлана Кострикiна. — К. : Вiхола, 2024. — 424 с. — (Серiя «Худлiт. Проза»).

ISBN 978-617-8178-11-6

«Жахливi речi не трапляються з тими, чия робота — розповiдати про жахливi речi. Чи трапляються?»

Майя – журналістка кримінальної телепрограми, невротична трудоволічка, впевнена в тому, що разом з колегами виконує важливу роботу: допомагає знайти зниклих і встановити справедливість. Та все змінюється, коли безвісти зникає її ексцентрична напарниця.

Жінка занурюється в пошуки колеги, аби зрештою знайти набагато більше, ніж шукала.

Де пролягає межа між телешоу і реальним життям? Які вчинки можна виправдати добрими намірами? І наскільки журналіст відповідальний за те, що саме показує з екрана?

Усі права застережено. Будь-яку частину цього видання в будь-якій формі та будь-яким способом без письмової згоди видавництва і правовласників відтворювати заборонено.

Дякуємо за допомогу в підготовці видання до друку Тарасові Яреську.

© Свiтлана Кострикiна, 2024

© Оксана Йориш, обкладинка, 2024

© ТОВ «Вiхола», виключна лiцензiя на видання, оригiнал-макет, 2024

Марині М., феї-хрещеній

ЗВУКИ ГРОМУ ЧУТНО ВДАЛИНІ

Сідаючи в потяг метро холодним похмурым ранком, Майя навіть не здогадувалась, що поки вона їхатиме до потрібної станції, у Києві настане справжня весна. Сонце, яке всього лише годину тому ховалось за хмарами, тепер сяяло безкомпромісно й зухвало, наче хтось викрутив повзунок яскравості на максимум. Тож доки очі не звикли до нової схеми освітлення, довелось підсліпувато мружитись, ризикуючи посковзнутись на вологій від талого снігу плитці та впустити телефон із завбачливо прокладеним маршрутом на екрані.

Дійшовши до перехрестя, Майя звернула ліворуч — і різко зупинилась: уперше за тридцять один день холодного березня (і ще два — такого ж похмурого квітня) вона побачила щось живе — ніжно-зелені бруньки на кущі біля кіоску з кавою. Після нескінченно довгої, найгіршої в її житті зими ці крихітні майбутні листочки здавалися справжнім дивом, і від них ніяк, абсолютно ніяк не можна було відвести очей.

«Якщо все пройде вдало, — чомусь подумала вона, — дорогою на роботу куплятиму тут лате».

Спохопившись, знову витягнула телефон і з полегшенням зітхнула: годинник на тріснутому екрані показував пів на дванадцяту, ще цілих сорок п'ять хвилин до початку співбесіди. Можна було не поспішати — хороша новина, тому що видобуті з надр так і не розібраної за місяць валізи ботильйони примудрилися натерти ноги навіть попри завбачливо підклеєні пластирі.

Асфальтом бігли струмки. Поривчастий вітер розтріпував волосся, висмикуючи пасма з ретельно вкладеного пучка. Це трохи дратувало та водночас тішило, наче недолугі залицяння хуліганистого сусіда по парті у третьому класі. Вона й сама раптом відчула себе школяркою,

і якби не клятї підбори, точно пустилася би підстрибом по калюжах. Передчуття нового життя розбухало всередині й виривалося назовні, вимагало сподіватись і мріяти, сміливо й нахабно. Зарплати навіть на випробувальному терміні їй вистачить, щоб зняти нормальну квартиру — нехай і не майже-в-центрі, як раніше, але точно ближче до цивілізації. Можна буде оновити гардероб, змінити телефон, навіть нарешті подумати й про довгоочікувану відпустку: сонце, море, блаженне байдикування. Якби ж ще Поліну вдалося вмовити поїхати... Це, звісно, навряд чи: останнім часом подрузі зовсім не до пригод.

«Хоча хтозна, може, серед нових колег буде який-небудь симпатичний програміст, і в нас із ним спершу несподівано зав'яжеться незграбна розмова, потім почнемо разом ходити обідати, а там і питання компанії для відпустки відпаде саме собою».

Скляні двері розсунулись, пропускаючи Майю всередину. В незвично величезному холі вона спершу навіть розгубилась і помітила за стійкою рецепції непривітного охоронця лише тоді, коли той простягнув руку по її паспорт. Опинившись по інший бік турнікета, найперше зняла куртку, склавши її так, щоб не було помітно ганебної латки на лікті. Сіла на диван, втупившись у двометровий акваріум навпроти. Біля майже такого самого три місяці тому вона довго стояла, не наважуючись розвернутись і піти, потай сподіваючись, що там, за стіною, передумують. Різко струснула головою, проганяючи непроханий спогад, який знову змусив відчувати себе безпорадною і крихітною — розміром з оту молочно-білу жабку, що зависла біля скла.

«Це інший акваріум. Інше місце. Тут усе буде по-іншому».

Амфібія смішно дригнула ніжками і зникла в штучному гроті. Із заростей впливли дві сріблясті рибки з помаранчевими смужками. Майя зробила глибокий вдих і ще раз подумки проговорила заздалегідь підготовлені відповіді на потенційні запитання потенційного

керівництва. Почувши позаду цокіт підборів, озирнулась. Їй усміхалась рудоволоса дівчина в яскраво-зеленій сукні — зовсім не схожа на ту серйозну шатенку, яка призначала сьогоднішню зустріч.

— Майя? — почала руда. — Ви, певне, Людмилу чекали, так? Вона захворіла, тож на інтерв'ю з вами буду я.

«На якому ще інтерв'ю?» — мало не перепитала Майя, але вчасно здогадалась: мабуть, тут просто так називають звичайну співбесіду.

— Маргарита, ейчарка, — назвалась дівчина. — Можна просто Марго. Готові?

Намагаючись не думати про майже зловісний збіг і не накульгувати, Майя рушила за нею. До ліфта, на другий поверх, далі довгим білим коридором, прикрашеним роботами сучасних художників і оформленими в рамки пафосними цитатами про мотивацію. Одна з них змусила посміхнутися: саме цими словами вчора закінчив свій черговий пост Лев. Сама не розуміючи, чому, вона продовжувала справно читати й лайкати все ним написане, хоча після того, як із друзів він перевів її до багатотисячної категорії підписників, робити це стало значно менш приємно.

— Заходьте, — Марго відчинила двері кімнати для перемовин. — А я поки покличу вашого майбутнього тімліда.

Тімлідом — тобто кимось типу керівника проєкту — виявився зовсім молодий хлопець в окулярах. З-під його картатої сорочки визирала футболка з мультяшним персонажем.

— О, я знаю цей комікс, — вирвалось у Майї.

— Правда? — пожвавішав тімлід. — Там спіноф свіжий якраз недавно вийшов, читали вже?

— Та я не те щоб... Це мій друг захоплюється. Погортати давав.

В очах потенційного боса промайнуло розчарування. Певно, цьому хлопцеві Майя видалась зовсім стародавньою — іще б, у цій білій блузці, вузькій спідниці та з пучком на голові.

— Олександр. Можна Сашко чи Саша, — тімлід простягнув руку.

Потискаючи, подумки відзначила ще один збіг — принаймні ім'я майбутнього шефа буде легко запам'ятати.

— Кави?

На блюдці поруч із чашкою, яку Марго поставила перед нею, лежала кругла шоколадна цукерка. Зусиллям волі Майя змусила себе чемно подякувати і зробити ковток.

«Це інше місце. Інше».

— Як вам сьогоднішня погода? — почав Олександр.

Банальне, на перший погляд, запитання не збило Майю з пантелику. В такий спосіб тімлід, імовірно, промацував ґрунт, намагаючись зрозуміти: чи приживеться нова співробітниця в команді.

— Чудова! Ідеальна, щоб у вихідні з друзями десь на природі відпочити.

Правду кажучи, бачитись із друзями їй більше подобалось у місцях із дахом і комфортними сидіннями. За два місяці вимушеного сусідства вона жодного разу навіть не перетнула дорогу, що відокремлювала її нове помешкання від місцевого лісопарку. Проте, готуючись до співбесіди, побачила на сайті компанії численні фотозвіти з корпоративних вилазок у гори і спіймала себе на думці, що в новому житті з радістю спробувала б і такий вид відпочинку.

Інтерв'юери задоволено презирнулись.

— Згодна, погода — супер. Наша команда саме планує суботній хайкінг, — повідомила Марго.

— Скажіть, Майє, — тімлід опустил голову, вивчаючи роздруківку з її резюме. — Чому ви вирішили піти з тележурналістики?

Вона знала, що це запитання неодмінно прозвучить. Тому відповідь на нього не просто припасла заздалегідь — репетирувала її перед дзеркалом, наче відчайдушна абітурієнтка акторського факультету, яка прагне сподобатися суворій приймальній комісії.

— Зрозуміла, що досягла власної стелі в цій сфері. Зникло відчуття щоденного виклику...

«Які виклики, Майєчко, ти ж не в пожежну частину влаштовуєшся. Челенджа! скажи “челенджа”, їм сподобається», — пролунав у голові голос Рити. Майя раптом подумала, що весь цей час так і носить той крихітний кораблик, її подарунок, у сумці, не наважуючись кудись перекласти.

— Щоденного челенджа. А без цього ніяк, ну ви розумієте. Тому зараз я хочу застосовувати свої набуті знання та напрацьовані навички в іншій галузі, там, де є простір для зростання й всебічного розвитку. А ще для мене важлива соціальна відповідальність. Щоб справа, над якою я працюю, приносила користь людям.

Невелика пауза перед заходом із козирів:

— Я читала статистичні дослідження про ваш продукт. Сімдесят вісім відсотків опитаних зізналося, що він змінив їхнє життя на краще. Це надихає.

— Надихає, згоден, — кивнув Олександр. — І щодо важливості челенджа теж дуже вас підтримаю. Наступного року плануємо ще один великий реліз. Тому розширюємо команду, як бачите. Нудно у нас точно не буде.

— Мені вже подобається, — усміхнулась Майя.

Ще кілька запитань про її навички та готовність дотримуватися корпоративних норм. Жодне з них не було несподіванкою: за третину свідомого життя, проведеного на телебаченні, Майя навчилася тонко відчувати, що від неї хочуть почути. При цьому навіть викривлювати правду — гаразд, окрім того єдиного монологу абітурієнтки театрального, — не довелося. Ця вакансія справді їй пасувала, а вона ідеально пасувала вакансії.

Нарешті, вкотре задоволено кивнувши, тімлід почав збирати зі столу роздруківки. Співбесіда добігла кінця.

— За підсумками інтерв'ю ми винесемо рішення щодо проходження першого етапу. Якщо воно буде позитивним, ми запропонуємо вам тестове завдання. З вами зв'яжуться протягом трьох днів.

— Чекатиму. Дякую за приділений час.

— А можна я іще дещо спитаю? — втрутилася Марго. — Не як здобувачку. Просто у вас у резюме написано, що ви працювали на «Всупереч строку давності»...

— Так, більше трьох років.

Позапланова згадка «Строку» змусила її пульс підскочити до екстремальної позначки.

— Знаєте, до нас не щодня на інтерв'ю приходять журналісти моєї улюбленої передачі. Хотіла дещо спитати... Якщо це не суперечить вашому ен-ді-ей^[1], звісно ж, — уточнила ейчарка.

— Питайте, звісно.

Ще одна перевірка? А може, й справді всього лише пуста цікавість офісної працівниці, яка занудьгувала серед скляних перегородок і довжелезних столів із шеренгою моніторів?

— Усі ці вбивства та інші жахіття... Вам не страшно було про таке знімати?

Майя подумки зітхнула з полегшенням: відповідь на це запитання відшліфовувалась три роки поспіль.

— Тематика не найприємніша, так. Але ми завжди намагались концентруватися не на жахіттях, а на тому, що навіть у найстрашніших ситуаціях завжди лишається місце для надії. Адже всі таємниці рано чи пізно розкриваються, а справедливість неодмінно перемагає.

За столом у кімнаті перемовин була потрібна саме така відповідь. Зовсім недавно, за іншим столом — на кухні Поліни, — доливаючи собі вина, Майя напівпошепки зізнавалася, що досі бачить уві сні закривавлені тіла та розтриті черепа з матеріалів справ, навіть ті — особливо ті, — що до фінального монтажу так і не потрапили.

— Ви така смілива! Я, коли дивлюся, навіть очі іноді заплющую! Бойфренд із мене сміється — навіщо взагалі вмикаєш, якщо так страшно? А мені ж цікаво, чим усе закінчиться!

— Власне, у цьому й полягала моя робота, — підняла брову Майя. — Наша робота, всієї команди «Строку». Зробити так, щоб неможливо було відірватись.

— Неможливо, підтверджую, — хихотнула Марго. — Я фанатка! Слухайте, той випуск у минулому сезоні з пожежею на ляльковій фабриці й тією жахливою жінкою — взагалі ж вогонь був! Тобто... в переносному значенні «вогонь»... Ну, ви зрозуміли. І воно ж усе по-справжньому, так?

— Це реаліті, у нас завжди все по-справжньому. Збираємо матеріали й факти, на їхній основі вибудовуємо історію. Знімаємо інтерв'ю з учасниками подій та слідчі експерименти, використовуємо архівні кадри. Іноді — реконструюємо події, про що завжди попереджаємо глядачів титром. До речі, в тому епізоді, про який ви говорите, ми зробили ще дещо цікаве. Прочитавши мій сценарій, наш режисер запропонував...

Майя почувалася найстаршою школяркою біля нічного багаття у літньому таборі. Вона розповідає страшні історії — малеча, роззявивши роти, слухає.

— Ви так захоплено про це розказуєте, — відзначив Олександр.

— Це правда. Я...

«Захопилась».

— Я завжди захоплююсь. Повністю віддаюся справі, яку роблю. Особливо якщо вона приносить користь людям.

— Там у вашій передачі ви реально дива робили, — продовжила Марго. — Старі справи розкривали, невинних людей із в'язниці витягували... До речі, а от особисто ви яким досягненням найбільше пишаєтесь?

Це питання вона теж очікувала. Тому почала, майже не замислюючись:

— Одного разу, передивляючись відзняті інтерв'ю, я побачила в розповіді героя певну розбіжність, яку до мене ніхто не помітив. Зрозуміла, що людина як мінімум не до кінця відверта. Тож ми організували ще одну зйомку...

«*Ту саму зйомку*».

Все-таки треба було похизуватись яким-небудь іншим успіхом. Наприклад, розповісти про те, як вона практично самотужки зуміла вийти на слід зниклої безвісти дівчини. Або про те, як її випуск побив усі рейтингові рекорди. Чи про зворушливі подарунки вдячних учасників. Тільки не про те дивне інтерв'ю в тісній квартирі приморського містечка. За цим спогадом, ніби за першою кісточкою доміно, ланцюжком потяглися інші: вкрадливий голос м'яко вимовляє майже не схожі на погрозу слова, темні хвилі водосховища хлюпають в кількох сантиметрах від її обличчя, червоно-біла поліцейська стрічка танцює на вітрі, чорний пластик пакета для трупів здійсмається, коли повз пролітають машини.

— ...так от. На тій, гм-м-м, зйомці ми отримали, гм-м-м, зізнання. У результаті завдяки новим фактам нам... тобто поліції, так, звісно, але з нашою допомогою... з нашою інформацією... вдалося знайти й заарештувати справжнього злочинця.

— Круто! — Марго начебто й не звернула уваги на її плутану мову. — Як у кіно!

Майя зиркнула на тімліда. З його незворушного обличчя не було зрозуміло, чи справила на нього враження розповідь. Спіймавши її погляд, Олександр ледь помітно усміхнувся:

— Слухайте, Майє, після таких насичених робочих буднів вам же, напевне, буде нудно день за днем приходити до звичайного офісу, планувати мітинги й закривати таски?

— Взагалі ні! — заперечила вона, значно емоційніше, ніж слід було. — Робота захоплива, згодна, але це все в минулому. Знаєте, навіть якби мені зараз дозволили повернутись на «Строк», я...

— «Дозволили повернутись»? — перебив її тімлід. — Ви ж ніби казали, що з телебачення пішли за власним бажанням. Чи ні?

«Я розчарований у тобі, Майє. Своїм вчинком ти поставила нас усіх під удар».

— За власним, — закивала вона.

«Сподіваюсь, ти і сама розумієш, що після такого ти більше з нами не працюєш».

— Я мала на увазі, що... Якби дозволили можливості. Для зростання та розвитку. Ну, тобто... Ви зрозуміли.

«І можеш забути про кар'єру на телебаченні в принципі».

— Так, звісно, — погодився Олександр. Неуважно, наче думками був уже геть в іншому місці.

— Може, у вас іще лишилися запитання? — перевівши погляд на ейчарку, Майя схопилася за рятівну соломинку.

Запитань більше не було. Саша попрощався і зник у надрах офісу. Марго професійно-доброзичливо провела відвідувачку до виходу, після чого — це було видно крізь скляні двері — забрала зі шкіряного дивана й повела коридорами молодого хлопця з модними підкрученими вусами. Певне, чергового кандидата на посаду.

Натерті ноги, що трохи заспокоїлись на м'яких килимових доріжках, занили з новою силою, варто було тільки ботильйонам знову торкнутись асфальту. Довелося зупинятись, шукати на карті в телефоні найближчу аптеку, шкутильгати туди. У голові роїлись тривожні підрахунки: якщо той приятель Лева до кінця тижня все ж нарешті скине їй гроші за тексти, оренду квартири вона оплатити зможе. А якщо ні? Доведеться знову позичати. У кого цього разу?

— З вас шість п'ятдесят, — пролунало з-за аптечної стійки.

— Але це бинт, — здивувалась Майя. — А я просила пластир.

— Шановна, ви ж просили «щось на тканинній основі недорого»! Зрозуміліше висловлюйтесь, будь ласка. Я вже пробила!

Краєм ока Майя помітила, що за її спиною вже почала збиратися черга: знервована жінка з коляскою, похмура пенсіонерка, чоловік у діловому костюмі, який демонстративно зиркав на годинник.

— Добре, дайте тоді ще лейкопластир. На тканинній основі. Ось цей, — вона показала на вітрину.

У минулому житті після аптеки Майя, швидше за все, заскочила б ще й у торговий центр неподалік по пару м'яких зручних кросівок — комфорт важливіший за гроші. Але в нинішньому їй лишалось тільки роззиратися в пошуках місця, де можна було би переклеїти пластир, зарядити телефон і — раз уже заїхати додому вона все одно не встигає — згаяти майже п'ять годин до вечірньої зустрічі. Точніше — до зустрічей: їх планувалося дві. Перша — майже ділова, друга — майже побачення. Обидві, треба визнати, малоперспективні, але якщо вже домовилась, то треба йти.

Надворі її увагу привернув яскраво-червоний східний ліхтар. Підійшовши ближче, Майя побачила стилізований під китайські ієрогліфи напис «КАВА», прикрашений малюнком із японськими парчевими коропами. Всередині кав'ярні мікс культур виявився ще безкомпроміснішим — «напоєм дня» на грифельній дошці значилась кава по-в'єтнамськи, а на стінах висіли плакати з південнокорейськими бой-бендами — судячи з усього, саме цих красунчиків обговорювали, сором'язливо сміючись, дві юні відвідувачки за столиком біля вікна.

У кутку знайшлося вільне місце — якраз під книжковою полицею. Коли ноги були врятовано, телефон підключено до розетки, а чайник найпростішого чаю — замовлено, Майя почала вивчати книжкові корінці. Підручники, пошарпані комікси, кулінарні книги — схоже, єдиним критерієм відбору в цій мінібібліотеці було азіатське

походження видань. Помітивши на одній з обкладинок, крім ієрогліфів, ще й латиницю, витягла роздивитися. Виявилося, це японський традиційний календар з аматорським англійським перекладом. У ньому рік ділився на 72 сезони, і кожен мав власну, дуже гарну та японську, назву. Майя знайшла сьогоднішню дату — нею якраз завершувався сезон 雷乃発声. У перекладі це означало щось типу «звуки грому чутно вдалині». Усміхнувшись, вона повернула голову до вікна — там досі світило сонце.

Життєрадісний підлітковий поп у колонках змінився зовсім іншою музикою — немолодий японець під гітарний супровід ніби й не співав зовсім, а сердився, тріумфував, відчував огиду й страждав від майже фізичного болю. Стало моторошно, ніби у плейліст закладу випадково вклинилися звуки, що долинали з тріщини в стіні між нашим світом і чужим.

«Певне, це через незнайому мову. Ну чи там який-небудь нестандартний розмір, терції з септимами чи щось таке, ось воно й створює такий ефект».

Пообіцявши собі неодмінно ввечері запитати про цей феномен того, хто краще за неї розбирався в музичних прийомах, Майя знову повернулася до календаря. Порозглядала картинки, знайшла сезон свого дня народження («прохолодний вітер дме», кумедно), спробувала уявити, яким могло би бути життя, у якому замість дванадцяти нудних місяців — сім із лишком десятків поетичних сезонів. «Ефір у нас планується на другий день риб, що піднімаються з-під льоду, тож до початку східного вітру, що топить лід, епізод має бути готовий». Одразу ж розізлилась на себе: скільки можна згадувати колишню роботу? Хіба їй мало щойно заваленої співбесіди?

Гортаючи календар далі, дісталася осінніх сторінок. Найбільше їй сподобалася прикрашена заголовком «Клен і плющ жовтіють». Придивившись до дати, скривилася: це ж треба, саме в сезон плюща

з кленом все й почалося. Що вона там розповідала більше-непотенційним роботодавцям? Таємне стає явним, справедливість завжди тріумфує, надія освітлює нам шлях, бла-бла-бла. Так от: це — повна маячня.

«Булшіт», — виправив її голос Рити у голові.

Булшіт. Іноді вона робила все можливе й неможливе, але все одно провалювалася. Справа Рити — головна у її житті — так і залишилася нерозкритою, злочинці — непокараними, а їй самій доводиться чіплятися за копійчані підробітки, одночасно намагаючись у майже тридцять почати якусь нову кар'єру з нуля, бо дорога назад в улюблену професію закрилась назавжди.

Не дивлячись, Майя засунула руку в сумку. Пальці торкнулися холодного гладкого округлого предмета. Цього разу вона не стала його діставати, бо й так чудово знала: там — крихітний кораблик, що навічно застряг у пузатій пляшці. Закривши сумку, вже зібралася перегорнути сторінку календаря, але погляд знову зачепився за ілюстрацію з жовто-червоними деревами — такі гарні ці клен із плющем на малюнку! У Києві теж було гарно того осіннього дня пів року тому.

Дня, після якого її життя більше ніколи не було нормальним.

¹ Ен-ді-ей (від *англ.* Non-disclosure Agreement) — угода про нерозголошення. — Тут і далі прим. авт.

ДІВЧИНА З ТАТУЮВАННЯМ УРОБОРОСА

Це була неділя. Перший справжній вихідний за хтозна-скільки тижнів. З одного боку, нарешті вдалось відіспатися, з іншого — тепер вона страшенно нервувалась, коли таксист пригальмовував перед кожним світлофором.

«Трохи запізнююсь», — написала вона Поліні. Та не відповіла. Майї хотілося думати, це лише тому, що подруга й сама ще не вийшла з метро.

Нарешті водій зупинився біля «Турмалінової вежі» — нещодавно відкритого і все ще частково порожнього хмарочоса неподалік від центру. Мало не впустивши на ходу телефон, Майя вистрибнула з машини й помчала до будівлі. Дивом встигла заскочити в ліфт, що вже почав закриватись, на ходу набираючи повідомлення «вже піднімаюсь» однією рукою. Іншою, глянувши на себе в дзеркало, спробувала пригладити скуйовджене волосся.

Ресторан «Турмалін», у якому вони з Поліною домовилися поснідати перед пробіжкою по магазинах і вечірнім походом у кіно, займав вершину вежі — увесь двадцять третій поверх. Краєвид звідси відкривався приголомшливий — весь Київ як на долоні. Ось і зараз, забігши всередину, Майя на мить зупинилася перед панорамним вікном — мимоволі замилювалася сонячними відблисками на скельцях хмарочосів, крихітними машинками в іграшковому заторі на мосту і яскраво-синьою смужкою Дніпра між жовто-червоними берегами. Аж тут помітила в залі знайомі руді кучері, схилені над книгою. Поля. Певно, вже зачекалася.

— Вибач, будь ласка! Затори... Ну, тобто не затори, а світлофори... Ти зрозуміла. Давно тут?

Поліна відірвала голову від сторінок.

— Та ніби ні. Дивись, — вона тицьнула Майї книгу. — Якраз із пошти забрала. Це той графічний роман, про який розповідала, пам'ятаєш?

Чесно кажучи, Майя не пам'ятала, що саме мала на увазі подруга, бо обговорення книжкових новинок становило приблизно третину всіх їхніх розмов, але про всяк випадок кивнула.

— Ти заціни, яка обкладинка! А верстка! Про ілюстрації взагалі мовчу. Ніби так просто — і так круто!

— Круто, — погодилась Майя.

Книга й справді була неймовірна — й абсолютно не схожа на бляклі томики видавництва, де працювала Поля. Схоже, подругу непокоїли ті ж думки.

— Шкода, що Германович ніколи в житті на щось таке не погодиться, — зітхнула вона. — Консервативний старпер. Його від самого слова «експеримент» уже тіпає. Нормальні ж книги у дев'яносто третьому робили, навіщо міняти щось?

— Є ж інші видавництва.

— Знаю. Але в усіх цих сучасних місцях треба й гарувати з ранку до ночі! А у нас о п'ятій усі вже розходяться. По п'ятницях і взагалі короткий день. Встигаю і прибрати, і попрати, і вечерю приготувати. З Вовою можу більше часу провести. Не хочу, щоб моє життя складалося лише з роботи...

Поліна раптово замовкла, і чомусь це зачепило Майю сильніше, ніж якби подруга все ж закінчила фразу.

— Як у мене?

— Та ні, просто...

— Я люблю свою роботу, Полю.

— Знаю, — усміхнулась вона. — До речі, ми ж із Вовкою вчора нарешті подивились фільм про вас! Були просто в захваті!

«Фільм» — це Поля, звісно, загнула. Просто знятий якимись влогерами півторагодинний ролик про те, що зазвичай лишається за лаштунками «Всупереч строку давності». Відео вийшло минулої суботи, весь тиждень було головною темою для обговорення на роботі, тож мантру «часу не було, я навіть власні епізоди в ефірі не дивлюсь, бо нема коли» за ці шість днів Майя відпрацювала настільки досконало, що майже сама в неї повірила.

— До речі, — Поля хитро посміхнулась, — цей ваш головний бос просто кримінально гарячий...

— Ну, є трохи, так, — опустила очі Майя.

Олег, директор продакшн-студії, що випускала «Всупереч строку давності» й справді був гарним чоловіком. Втім «гарячим» Майя його б не назвала. Його краса була швидше навпаки холодною: гострі риси обличчя, пронизливі сірі очі, завжди ідеально підстрижене русаве волосся. Бос майже ніколи не жартував, говорив мало й виключно по суті. Ілля підмітив якимось, що можна було зекономити і не встановлювати кондиціонер у кабінеті директора — сама його присутність тримала температуру на рівні трохи нижчому за кімнатну.

— Дивно, що яка-небудь спритна телевізійниця досі не урвала цей джек-пот, — хихотнула подруга.

— А я тобі хіба не казала? Олег одружений. Із вихователькою приватного дитсадка.

Про дружину директора Майя дізналася випадково: проговорила редакторка Саша. Сам Олег обручки не носив, у соцмережах писав виключно про роботу, а серед численних фотографій на стінах його кабінету не було жодної сімейної.

— Викреслюємо, — Поліна вдавано зітхнула. — До речі, ще ти не казала, що Ілля, який усі ті ваші жахіття монтує, теж нічого такий. Милий бабусин піріжечок. У нього хтось є?

Майя розсміялась:

— Іллюха класний! Але якщо його жарти мені ще й удома доведеться слухати, я точно здурію.

Насправді свого режисера монтажу Майя обожнювала. Ілля якось інтуїтивно розумів, коли треба з головою поринути в роботу, а коли можна розслабитись і побазікати ні про що. При цьому він примудрявся не втрачати витримки навіть у дні та ночі найбожевільніших авралів — і не давав цього робити Майї. А ще в них збігалися погляди на музику, правила користування кондиціонером і особисту гігієну — саме те, що особливо цінуєш у людині, коли доводиться по десять і більше годин поспіль ділити з нею кілька квадратних метрів апаратної відеомонтажу.

— Ой, ну тобі не вгодиш!

Майя напружилася, очікуючи, що подруга зараз почне сватати їй ще когось із побачених у ютуб-ролику колег. Оператора Кирила, наприклад, поряд із яким Майя і справді уявляла себе в весільній сукні, та зізнаватися в цьому подрузі вона поки що не хотіла. На щастя, Поля заговорила про інше:

— Краще скажи, чого в цьому вашому фільмі про тебе нічого нема? Ми так чекали, коли нашу Майку покажуть! А замість тебе — якась кістлява блонда з татуюванням дракона.

Напарниця Майї справді чимось нагадувала героїню культового фільму — якби та раптом перефарбувала коротке каре у платиновий, захопилась техно і зробила б іще більше татуювань.

— Це не дракон, а уроборос^[2]. І Рита не «замість» мене. Вона, як і я, журналістка «Строку». А я того дня якраз у відрядженні була, тож їй довелося за двох відбиватися.

— Блін, якось нечесно вийшло, — щиро зітхнула Поліна. — Ти на роботі, можна сказати, живеш, а в фільмі тебе навіть не згадали.

— Ну...

— Добрий день. Готові зробити замовлення?

Ще ніколи Майя так не раділа офіціанту, галантному чоловіку середнього віку. Вона вчепилась у меню, наче потопельниця — у рятівний круг, і не випускала його, доки їх із Полею діалог остаточно не повернувся до тихої гавані обговорення майбутнього сніданку.

Через пів години, поснідавши сирниками з кавою, подружки вирішили піднятися на дах готелю. Не змовляючись, підійшли до краю оглядового майданчика — туди, де бетонна підлога переходила в скляну. Майя глянула вниз — столиця лежала в них під ногами.

— Поль, — поклікала вона подругу, яка задивилась у далечінь. — Ти коли-небудь думала, що ми з тобою будемо такими?

— Якими «такими»? — Поліна тугіше затягнула пояс плаща: нагорі вітер раннього листопада був уже не таким доброзичливим.

— Дорослими. Вільними. Можемо собі дозволити снідати в таких місцях. Робити, що хочемо. Ти книги видаєш, як мріяла, заміж скоро виходиш. Я працюю в програмі, яку вся країна дивиться. Сказав би нам хтось про це, коли нас тоді на стажування не взяли!

— Ой так! — Поля розсміялася. — На другому курсі, в ту газету пенсіонерську з фікусами, дубовими столами і вусатим паном! «Дівчата, тут серйозне видання, а не ясельна група!»

— Точно! Ми ще тоді з тобою назавжди розчарувались у журналістиці й вирішили... Вибач.

У кишені піджака вібрував мобільний. Ілля. «Милий бабусин пиріжечок», на думку Поліни. Сьогодні він чергував.

— Майко, ти мені потрібна.

— Дуже потрібна? — приречено спитала вона.

— Дуже. Олег правки надіслав. Термінові. Без тебе ніяк. Приїдеш?

— Куди я дінусь. Чекай.

Єдине, що тішило, — з Поліною вони дружили настільки довго, що їй не треба було нічого пояснювати.

— Робота, все горить, потрібна Майя з брандспойтом?

— Ага. Слухай, може, ти поки по магазинах без мене, а я швиденько все загашу, якраз до початку фільму повернусь?

— Домовились! О сьомій нуль-нуль ми чекатимемо на тебе біля входу в кінозалу.

— «Ми»?

— Я і карамельний попкорн. Не запізнюйся!

Майя обійняла подругу й помчала до ліфта, однією рукою на ходу викликаючи таксі, іншою — застібаючи пальто. Що ж, повноцінного вихідного не вийшло, та пізній сніданок однозначно вдався, а попереду ще чекав чудовий вечір.

«Я живу життям своєї мрії, — думала Майя, підстрибуючи на м'якому сидінні автомобіля, що нісся бруківкою. — І я щаслива».

Не минуло й сорока хвилин, як вона вже бігла коридором продакшн-студії. Піднялась на другий поверх, промчала повз величезний акваріум із самотньою лінковою рибиною всередині, завернула за ріг — і мало не збила з ніг редакторку Олександру. Тобто просто Сашу: всі на продакшні, на прохання Олега, звертались одне до одного на «ти». Виняток робили лише для ведучого — літнього імпозантного заслуженого артиста Вадима Яновича, який фамільярностей не терпів.

— Майюш, обережніше! Куди це ти так летиш?

— Внести правки Олега. Вибач.

Магічні слова подіяли. Саша усміхнулась.

— Нічого страшного, біжи. Іллюша тобі все розповість. У вас часу — до ранку, встигнете, не переймайся.

«До ранку?» Взагалі-то вона збиралася закінчити роботу до шостої та зі спокійною душею піти в кіно. Треба було поспішати.

— Майєчко, зажди! — знову гукнула її Саша. — Ти Риту сьогодні не бачила?

— Ні, а що?

— Другий день до неї додзвонитися не можу. Телефон вимкнено. У соцмережах вона теж не відповідає. А в Олега до її епізоду теж багато питань. Якщо вона раптом вийде на зв'язок — попроси її мені передзвонити, добре?

«Ну Ритка дає! — подумала Майя, відкриваючи двері монтажки. — Це ж треба додуматися — вимкнути телефон у вихідні! Олег якраз саме по суботах і неділях епізоди дивиться, зрозуміло ж, що в нього можуть виникнути питання. Сподіваюсь, ця її чергова техно-вечірочка хоча би була того варта».

— Майя, — констатував Ілля, не відриваючись від монітора. Він уже роздрукував список правок — так було зручніше тримати їх перед очима, та й зафарбовувати жовтим маркером внесені правки набагато приємніше від руки, ніж на екрані ноутбука. Аркушів було дуже багато, і в Майї одразу зіпсувався настрій.

— Це все треба зробити сьогодні? — спитала вона замість привітання.

— Ага, але там багато дрібничок, я вже вніс, зараз повідомляю, — Ілля відкрив шухляду, де зазвичай лежали маркери, і нарешті повернув голову в бік Майї:

— Ох ніфіга собі! Тебе що, викрав і тримав у полоні той величезний павук із «Володаря перснів»?

— Ти про що?

— Про твої ноги!

Точно! Майя й забула, що на зустріч із Поліною вдягла свої улюблені колготки з візерунком у вигляді павутиння.

— Відпустив, як бачиш. То чого Олег від нас хоче?

— Читай.

Розмашисто провівши кілька жовтих ліній, Ілля урочисто передав роздруківку їй. Правки й справді переважно були дріб'язковими — інколи аж до смішного, типу «підріжте на пів секунди паузу» чи

«зробіть склейку на іншій фазі руху героя». Класичний Олег. Це зараз вона вже звикла, а колись, отримавши свій перший довжелезний список, спантеличено допитувалась у Саші: невже хтось із глядачів реально помітить різницю в мілісекунду чи пів кадра? Редакторка співчутливо кивала і з Олегом радила не сперечатися: це марно.

Втім в'їдливість боса можна було зрозуміти: «Строк» був його дітищем. Саме Олег майже п'ять років тому придумав зробити програму, в якій журналісти бралися б заново розслідувати гучні кримінальні історії — нерозкриті справи чи злочини, у яких навіть після винесення вироку залишалося ще чимало загадок. Олег довго й завзято оббивав пороги телеканалів, допоки в одному з кабінетів у його ідею нарешті повірили. І першим же випуском новий проєкт змусив про себе заговорити. Після журналістського розслідування Олега та його тоді ще невеликої команди закрито кілька років тому справу про зґвалтування старшокласниці було відкрито заново, а злочинець — син впливового бізнесмена — нарешті отримав по заслугах.

— Наша мета — відновити справедливість, — сказав Олег під час їхньої першої зустрічі, коли Майя, звільнившись із чергового реаліті-шоу про неймовірне перевтілення, прийшла на співбесіду у «Всупереч строку давності». Пильно дивлячись їй у вічі, майбутній бос продовжив:

— Хтось неодмінно скаже, що ми просто ганяємося за сенсаціями. Назве нас бездушними сволотами, які змушують людей після пережитого страшного горя виливати душу на втіху жадібним до чужих страждань телеглядачам. Говоритимуть різне. Головне — що ми самі знаємо, навіщо все це робимо. Заради чого не спимо ночами, тижнями не буваємо вдома і день за днем проводимо в архівах, дізнаючись речі, від яких можна втратити віру в людство. Ми тут для того, щоб злочинців було покарано, невинуватих — виправдано,

а безутішним близьким нарешті відкрилася нехай і гірка, але правда. Ось заради чого все це.

За роки роботи на телебаченні Майя звикла до гучних слів. Найчастіше за подібними пафосними заявами про цінності, місію та вищу мету читалася мовчазна приписка знизу дрібним шрифтом «...ну і заради рейтингів, звичайно ж, щоб заробити якомога більше грошей». Але Олег щиро вірив у те, про що говорив, вона це відчувала. Вона слухала його — і розуміла, що готова піти за цією людиною у вогонь та воду.

І вносити правки у неділю теж готова, що вже.

— Ну, почнемо. «Історії бракує драматизму».

— Та всього там вистачає, шикарна історія, — бурчав Ілля.

— Звісно ж, шикарна, — усміхнулась Майя. — Ми ж із тобою її й монтували. Але правки є правки.

Вона ненадовго замислилась.

— Здається, я знаю, як можна додати драматизму. Пам'ятаєш, ми вчора викинули шматок інтерв'ю нашої героїні, де вона розповідає, як вони із чоловіком познайомилися? Про їхнє перше побачення, як вони зупинки переплутали, як він їй той крем навіщось притягнув... Діставай це все з бекапу.

— Ти впевнена? — Ілля насупився. — Вона ж там так довго розповідає, там же можна вмерти від нудьги. Та ще й постійно збивається. Ми ж саме тому це все й вирішили утилізувати!

— Впевнена. Повертай цей фрагмент на таймлайн.

Коли прямокутники потрібного відео знову оселилися в робочому проєкті, Майя сказала:

— А тепер давай розіб'ємо її розповідь спогадами свідків про те, як виглядав її вбитий чоловік, коли його знайшли. І цитатами з висновку криміналіста.

Цього разу Ілля змовчав: схоже, він почав розуміти її задум. Так само мовчки розрізав відео на шматочки, розставив їх у вказані Майєю місця. Натиснув на пробіл і від'їхав назад у кріслі.

— Дивимось.

На моніторі замиготіли кадри. Майя приблизно уявляла, якого ефекту очікувати від придуманої нею перестановки, проте не передбачала, наскільки по-іншому цього разу відчуватиметься історія героїні. Тепер вона ніби спостерігала за вибухом — але не з безпечної відстані. Тепер палаючі уламки горя нещасної жінки летіли прямо в обличчя.

— Блін, реально жорстко вийшло, — тихо промовив Ілля. Майя кивнула: вона відчула, як до горла підступають сльози.

Дивно, вона була впевнена, що за роки роботи в кримінальній журналістиці давно навчилася бачити в жахливих фактах і нестерпних інтерв'ю насамперед матеріал для роботи. Навчилася зводити стіну між собою та чужими почуттями. Це вміння прийшло не відразу — спочатку вона могла проридати всю ніч після інтерв'ю з героїнею, яка втратила батька. Чи тижнями страждати через панічні атаки, згадуючи розповідь немолодого вже чоловіка про те, як багато років тому він — маленький переляканий хлопчик — опинився наодинці з вітчимом-покидьком. Але поступово людські біль, страх і нечаста радість стали для неї чимось типу палітри в руках художника: тут — згустити фарби, тут — розбавити водою, тут — лише трохи доторкнутися до полотна. Відійти назад, трохи примружитись, додати ледь помітний фінальний мазок — і милуватися справою рук своїх.

Але сьогодні милуватися не виходило. Майя почувалась безглуздо й гидко: вона, у своєму зручному кріслі, у мініспідниці та екстравагантних колготках, шматувала чуже горе, складаючи рейтингову аплікацію. Хотілося вилетіти з монтажки, гримнути дверима й бігти, бігти світ за очі. І ніколи більше не чути, як середніх літ жінка розповідає про крем для рук із нагідками, подарований

майбутнім чоловіком, з яким вони проживуть душа в душу дванадцять з половиною років і останню фотографію якого не зможе показати незаблуреною навіть «Строк», що виходить у недитячий час.

«Справедливість, — подумала Майя. — Все, що ми робимо, — заради неї». А вголос сказала:

— Наступне послання від Олега: «Перед інтерв'ю свідка скоротіть закадровий текст». Ну, тут ясно. Зараз.

Годинник показував за чверть шосту, коли Ілля ритуально зім'яв пожовтілі від маркера аркуші й відточеним рухом баскетбольного гравця жбурнув їх у смітник. Майя тим часом витягла косметичку, щоб підфарбуватися перед кінотеатром, але, почувши писк електронного замка, повернулась до дверей. Вони розчинились, пропускаючи змучену й розгублену Сашу. Нічого хорошого її вигляд не віщував.

— Майюш, у мене до тебе прохання. До Рити я так і не додзвонилась, а її епізод про квартирних аферистів раніше твого в ефірі, вже й анонси дали... Ти могла би внести правки Олега й туди?

Всередині все почало закипати від образи й обурення. Чому саме сьогодні? Вони з Поліною два місяці планували цей клятий похід у кіно.

Ілля — спасибі йому! — спробував втрутитися:

— Може, я один зроблю це? Все одно на вечір нічого не планував. А Майка хай уже їде на свою важливу зустріч.

Саша сумно посміхнулась. Худорлява, у сорочці оверсайз, коротко підстрижена, у свої майже сорок вона більше нагадувала підлітку з неблагополучної родини. Або — переляканого фенека, що потрапив у пастку.

— Іллюш, там потрібен саме журналістський погляд. Я б і сама зробила — але ми з Олегом усю ніч готуватимемо програму до ефіру. Ми не можемо не вийти в ефір, ти ж розумієш. Але я спробую щось вигадати, якщо тобі, Майєчко, до лікаря треба чи щось типу того...

— Я зроблю, — швидко сказала вона. — Надішли правки.

«Все ок, зате в мене буде подвійна порція попкорну, — відповіла на її повне вибачень повідомлення Поліна. — Яюсь ще сходимо разом, не переживай!»

Майя сховала телефон у кишеню. Чорти б її вхопили, цю Риту, вічно через неї... Сумно зітхнувши, повернулась до робочого монітора. Ілля терпляче чекав.

— Поїхали? — бадьоро спитав він.

— Поїхали.

Закінчили аж о другій ночі. На виході попрощались: Ілля пішов додому пішки: він завбачливо зняв квартиру за два квартали від роботи. Майя лишилась чекати вже третє за день таксі.

Вона задерла голову, розглядаючи зорі. Спробувала знайти серед них Полярну. Безуспішно — астрономія їй ніколи не давалась. «Не вийшло б із мене капітанші корабля», — подумала Майя. Від цієї думки чомусь стало сумно. Але ненадовго: із меланхолії висмикнув гучний сигнал — приїхало таксі.

За вікном пролітали порожні вулиці й сонні темні будинки. Майя відстібнула пасок безпеки і лягла на заднє сидіння, підігнувши під себе ноги. Перед очима була лише темна стеля салону, без жодних зірок.

Вранці їй зміг розбудити лише третій будильник. Вимикаючи його, Майя побачила повідомлення від Саші й спросоння не одразу зрозуміла, що начальниця має на увазі. А коли збагнула — сон розвіявся, як і не було.

«Майєчко, погані новини. Наша Рита зникла. Поліція заарештувала її хлопця, проти нього ніби є якісь докази. Приїжджай, як тільки зможеш».

² Уроборос (від *грец.* οὐρά — хвіст і βορά — їжа) — міфологічний змій чи дракон, що пожирає власний хвіст. Вважався символом нескінченного циклу життя, смерті й переродження.

ЗАКОН ПАРНИХ ВИПАДКІВ

Лате в паперовому стаканчику було надто терпким, надто солодким, зате — гарячим, і за одне це Майя була йому страшенно вдячна. Вона ніяк не могла зігрітися — чи то через мжичку, що сіялася із самого ранку, чи то від недосипу, чи тому, що її досі трусило після ранкової розмови із Сашею. Не вірилося, що все це відбувається наяву. Здавалося, вона ось-ось прокинеться, поїде на роботу — цього разу посправжньому — і буде так само пити сумнівну каву під дашком продакшн-студії, злитися на дощ та оператора, який знову спізнюється, потім — вирушить на зйомку, де змушуватиме людей перебирати найстрашніші свої спогади. Жахливі речі не трапляються з тими, чия робота — розповідати про жахливі речі. Чи трапляються?

— У п'ятницю вранці Рита повернулася з відрядження, — Саша вже встигла поспілкуватися зі слідчим, який, на щастя, виявився другом її однокурсника з юрфаку, і тепер намагалася скласти власну картину подій. Майя помітила, що на Саші була та сама сорочка, що й учора: очевидно, редакторка навіть не встигла з'їздити додому переодягнутися. — Зйомка там була складна, і я дала всій групі вихідний. Отже, з вокзалу Рита мала поїхати не на роботу, а додому.

У пальцях шефіня нервово крутила маркер. Здавалось, що от-от вона за звичкою почне малювати таймлайн розвитку подій, як на обговореннях сюжетів — але та просто продовжила:

— Того вечора сусідка чула звуки сварки та жіночі крики за стіною. Потім усе стихло. Наступного дня, в суботу, та сама сусідка бачила, як із квартири виходив Лев, хлопець Рити. Сам.

Майя роздивлялася Сашине робоче місце — полароїди з відпустки, подаровані колегами м'які іграшки, сукуленти в смішних горщикках. «Коли ви зрозуміли, що трапилося щось жахливе?» — це запитання

вона ставила десяткам людей, і тільки зараз зрозуміла, що правильніше було б питати не «коли», а «як».

«Коли реальність почала тріщати по швах».

Інша дівчина з її обличчям і в її одязі тим часом продовжувала говорити з начальницею.

— Я знаю, що в суботу ввечері Рита мала грати діджейський сет на техно-вечірці. Але, судячи з відгуків на сторінці події, там її не було. Це підозріло.

— Ну, в Рити щотижня нове хобі з'являлося, — Саша почесала маркером за вухом. — Може, передумала там виступати?

— Я скоріше повірила б, що вона передумала їхати на зйомку, — сумно посміхнулася Майя. — До цього, як ти кажеш, хобі вона дуже серйозно ставилася.

Саша знизала плечима.

— Як скажеш. Слідчий опитав друзів Рити. Сама вона ні з ким не виходила на зв'язок. А ті, хто їй дзвонив та писав, ігнору не здивувалися — вирішили, що в неї черговий завал на роботі та в житті.

— Чекай, але хто тоді звернувся в поліцію?

Облишивши маркер, Саша вхопила кумедне лисенятко в картатій фланелевій сорочці. Провела пальцем по м'якій тканині.

— Як не дивно — все та сама сусідка. Вона виносила сміття, помітила на дні сміттевого бака жовтий светр, у якому часто бачила Риту. І він був...

Майя вже здогадувалась, які слова зараз почує. Вона сотні разів натрапляла на них в архівних матеріалах, домагалася їх від героїв інтерв'ю, знову і знову прокручувала на монтажі.

— ...у крові. Саме тому її хлопця зараз допитують.

Усе-таки озвучені, ці очікувані слова ніби розділили її на дві частини. Одна половина Майї, налякана й приголомшена, сховалася десь

глибоко-глибоко. А інша — опинилася в рідній стихії. Туман у голові розсіявся, думки стали гострішими й чіткішими.

— Щось тут не клеїться, Сашо. Якщо Лев її... Ну, щось зробив із нею, навіщо йому викидати речовий доказ у сміттєвий бак перед власним під'їздом? Він що, зовсім тупий? Ще б на балконі цей светр вивісив!

— Без поняття. Може, афект?

— Або хтось хоче його підставити.

Саша підвелась. Не випускаючи з рук іграшку, почала міряти кроками кабінет.

— Не знаю, Майюш, не знаю. Все, що ми можемо зараз, — чекати на дзвінок слідчого. І продовжувати робити нашу роботу, яка нікуди не зникла. Ти ж на зйомку сьогодні?

— Ага, — Майя глянула на годинник із логотипом «Строку» на стіні. — За пів години виїжджаємо. Інтерв'ю із сестрою та батьком Театралки.

Це було щось на зразок традиції на проєкті — вигадувати кодове ім'я для кожної нової справи, щоб не запам'ятовувати десятки прізвищ. «Театралкою» між собою вони називали героїню майбутнього епізоду Майї — Уляну Зайченко, молоду жінку з передмістя столиці, менеджерку в магазині побутової техніки, а за сумісництвом — актрису місцевого аматорського театру. Близько року тому вона зникла безвісти за загадкових обставин.

В офісі запанувала тиша — і Майя, і, напевно, Саша думали про цей дивний, навіть зловісний збіг. На «Всупереч строку давності» вони періодично зіштовхувалися з так званим законом парних випадків, добре відомим оперативникам та лікарям приймальних відділень. До дрібниць схожі справи, однофамільці з рідкісними прізвищами — всьому цьому співробітники проєкту вже давно не дивувалися. Але ніколи досі цей закон не торкався їх самих.

Нарешті Саша вичавила із себе:

— Ну, ні пуху ні пера!

— До біса, — тихо відповіла Майя, зачиняючи за собою двері.

Набридливий дощ не вщухав. Потоки води бігли асфальтом, несучи із собою в темряву зливової решітки все, що опинялося на їхньому шляху. Така ж доля повинна була спіткати й маленький жовтий листок, що злетів із берези за парканом продакшн-студії. Але в останній момент той примудрився втриматися — і тепер вправно балансував на решітці, поки інші листочки-невдахи один за одним пірнали в нетрі каналізації.

З-за рогу нарешті з'явився Кирило. Його розчервоніле кругле обличчя практично злилося за кольором із бородою та волоссям, по капюшону куртки та незмінному рюкзаку стікали дощові краплі, і Майя не могла не думати про те, що зараз оператор нагадував їй серйозного п'ятикласника, який поспішає на шкільну екскурсію. Ця думка була найприємнішою за весь ранок.

— Сорян, Майко! Дощ, сама розумієш... Ну що, поїхали? Там уже всі зібрались.

Допиваючи залишки вже холодної кави, вона наостанок кинула погляд на зливову решітку: того самого листочка вже не було видно.

Знімальна група в повному складі курила біля мікроавтобуса, готова вирушати в дорогу. Майя навмисне до останнього відтягувала момент зустрічі з колегами: підозрювала, що чутки про зникнення Рити вже поповзли продакшном, а менше за все їй зараз не хотілося опинитися під шквалом схвильованих розпитувань.

Але цього було не уникнути.

— Майєчко! Ну що там? Шукають?.. — першим накинувся на неї добродушний літній водій, якого всі називали просто дядь Юрою.

— Шукають, — кивнула Майя.

— Так уже ніби зрозуміло, що її кавалер грохнув, — втрутився худорлявий похмурий звукорежисер Ярослав. — Залишилося тільки слідакам розколоти його.

— Ярік! — обурилася Майя. — Поки що ніхто нічого не знає. Як тільки щось буде відомо, начальство все всім розкаже. А поки що, — вона демонстративно позіхнула, — прошу мені вибачити.

Треба було грати на випередження. Вона відчинила двері мікроавтобуса.

— Всю ніч монтували! Хоча б годинку подрімати, — із цими словами Майя пірнула в глиб салону, залізла на дальнє сидіння біля вікна, заткнула вуха навушниками й заплющила очі. Насправді спати вона не планувала — але незабаром, заколисана розміреним рухом машини, сама не помітила, як відключилась. Снилось їй море, холодне й неспокійне, і входила вона в нього чомусь одягнута і взута.

— Підйом! Ми на місці! — розбудив її бадьорий голос Кирила.

Майя різко обернулася. Знімальна група вже вивантажувала з машини техніку. За вікном мікроавтобуса стирчала похмура п'ятиповерхівка — певне, саме там жили герої сьогоденської зйомки. Потрібно було йти до них, налагоджувати з ними контакт, здобувати їхню прихильність перед майбутнім інтерв'ю. Сама лише думка про все це змушувала нервово длубати нігтем залишки манікюру. Майя завжди недолюблювала цю частину знімального дня, коли камери ще не включилися і герої «Всупереч строку давності» ще не стали героями «Всупереч строку давності», а досі були звичайними людьми, які живуть своїм далеким, чужим і часто дуже нещасливим життям. Вона ніколи не знала, про що говорити із цими людьми в ті нескінченні хвилини, поки колеги розставляли та налаштовували техніку. На відміну від Рити, яка запросто знаходила підхід навіть до найскладніших героїв. Якимось дивом напарниці, з її ексцентричним зовнішнім виглядом, всюди вдавалося стати своєю — і в крихітному

селі на краю географії, і в депресивному спальному районі промислового містечка, і в шестикімнатній професорській квартирі в центрі столиці.

«Зате я знаю, як зробити історію драматичнішою», — подумала Майя і одразу розізлилась на себе. Вона що, конкурує з Ритою?.. І це зараз?

— Зникла безвісти дівчина? Це нікому не цікаво, — заявив Олег місяць тому, коли Майя вперше розповіла йому про лист телеглядачки Ельвіри, з якого пізніше розпочалася справа Театралки. — Минуло вже стільки часу, знайти її ми не зможемо. Якогось резонансу також викликати не вдасться. Просто переказати в подробицях цю сумну історію? Вийде сльозливий, але абсолютно прохідний епізод. А ми не можемо собі дозволити знижувати планку.

— Але ж у неї є сім'я, друзі... Вони досі її шукають! І «Строк» — їхня остання надія.

Олег уважно подивився на Майю. На мить у сталевих очах промайнув захований десь углибині біль.

— Так, я пам'ятаю, — тихо відповіла вона сама собі. — Ми не можемо допомогти всім.

Після тієї розмови Майя вже сіла за ноутбук, щоб відправити Ельвірі, сестрі зниклої Уляни, сповнену жалю відмову, як раптом зрозуміла, що може спробувати ще дещо. Схопивши телефон, вона набрала номер боса.

— Олеже, це знову я. А якщо ми все-таки її відшукаємо?

Тоді вона була впевнена, що це буде хоч і складно, але реально: перекопати всі документи справи, натрапити на якісь розбіжності в справі, вийти на слід Уляни. Чи хоча б розворушити провінційних слідчих, підкинувши їм нові зачіпки. Тоді, коли ця історія була лише літерами на екрані ноутбука, її ентузіазму вистачило, щоб переконати непохитного Олега. Але зараз, стоячи посеред кімнати Улі поряд із її

похмурим батьком і готовою розплакатися сестрою, вона зрозуміла, наскільки безглуздо й самовпевнено вчинила.

«А що як ми її ніколи не знайдемо?»

Відігнавши цю тривожну думку, Майя розвернулася до родичів і вкрадливо промовила:

— Ми обов'язково знайдемо Улю, я обіцяю! Але ви теж маєте нам допомогти. Зараз ми запишемо з вами інтерв'ю і ви розповісте все, що знаєте. І ще: будьте готовими до того, що запитання можуть здатися вам надто особистими і, на перший погляд, нібито справи напряду не стосуються. Це тільки тому, що нам потрібно скласти максимально повну картину.

Сестра злякано кивнула. Батько промовчав. У дверях з'явилася руда голова Кирила.

— Все готово! Можемо починати.

Три години по тому знімальна група курила під під'їздом п'ятиповерхівки. Майя теж не відмовилася від запропонованої Ярославом цигарки, хоча кілька місяців тому вкотре кинула.

Інтерв'ю з Ельвірою вийшло чудовим — яскраві емоції, цікава інформація. Наприклад, з'ясувалося, що більшість життєвих рішень за дівчат ухвалювала нині покійна мати: саме вона наполягла, щоб старша, Еля, вийшла заміж за «надійну людину», а молодша, Уля, забула про театральний факультет у столиці й пішла вчитися обліку та аудиту до місцевого коледжу, де жінка працювала сама й куди пізніше прилаштувала новоспечену випускницю. Коли матері не стало — меланхолійну Улю, яка постійно літала десь у хмарах, швидко звільнили. Вочевидь, втрата роботи дівчину не засмутила: невдовзі вона почала працювати комірницею в магазині побутової техніки, де скоро дослужилася до менеджерської посади. А ще вечорами вона стала бігати на репетиції аматорського театру й навіть встигла відіграти кілька спектаклів, на прем'єру яких незмінно кликала сестру

та батька (приходила лише Еля). Та головне — Майї вдалося дізнатися, що в театрі Уляна чи не вперше за двадцять п'ять років життя закрутила роман — із одруженим помічником режисера Петром. І саме з ним дівчина мала зустрітися в день свого зникнення. І поліцію, і Ельвіру Петро запевняв, що Улю того дня так і не дочекався. Сестра зниклої йому не повірила: іще б, через два тижні Петро звільнився з театру і разом із дружиною покинув містечко: йому явно було що приховувати.

«Потрібно буде розшукати цього фатального помічника режисера», — вирішила Майя. Розмова на курилці не клеїлася, і вона витягла телефон. На автоматі зайшла у фейсбук — і одразу пошкодувала про це. Стрічка рясніла схвильованими перепостами одного і того ж повідомлення — фото Рити, її прикмети, прохання про допомогу в пошуках. Сама не знаючи навіщо, Майя вкотре перейшла на сторінку самої Рити — і раптом помітила те, на що до цього не звертала уваги: востаннє напарниця заходила в мережу в четвер увечері. Точніше — о 17:58, виклавши незадовго до цього селфі з відрядження.

«Якщо вона зникла в п'ятницю ввечері, виходить, її не було онлайн більше доби. Не схоже на Риту, яка з дому без зарядки з павербанком не виходить і в душ без телефона не йде».

Про всяк випадок перевірила ще раз усі численні Ритині сторінки. Припущення підтвердилося. Що це могло означати — Майя так само не розуміла, тому знову переглянула останні фотки Рити, сподіваючись знайти хоч щось, за що можна було б зачепитися. Ось вона в клубі: чорні черевики на платформі, сукня, що нагадує церковну рясу, очі засвічені спалахом. Ось — за столиком дорогого ресторану з вишуканими серветками та блискучими приборами: регоче, запустивши пальці в коротке волосся. На іншій фотці її не впізнати: довга блакитна перука, макіяж і вбрання героїні якогось аніме, фото

підписано рядком ієрогліфів. А тут — в екстравагантному костюмі, пошитому кимось із її друзів-дизайнерів, на підборах — поряд зі своїм хлопцем, Левом. Тим самим, який зараз свідчить у відділку. Судячи з підпису, фото було зроблене на одному із заходів, організованих Левом, — він працював кимось типу коуча чи бізнес-тренера: збирав зали, виголошував натхненні промови й за один такий виступ заробляв більше, ніж сама Рита — за місяць.

На сторінці Лева останній запис теж був опублікований у четвер: розлогий роздум про особистісне зростання й підкорення нових вершин під знімком, де молодий оратор у кабіні вертольота широко посміхається і піднімає великі пальці вгору. В його блозі Рити майже не було, а на тих фотках, де вона все ж з'являлася, її роль зводилася до чогось середнього між декорацією та реквізитом: елітний ресторан, швейцарський годинник, ефектна дівчина. Та Рита аксесуаром не була. Вона зустріла Лева ще тоді, коли він, амбітний хлопець із бідної родини, змінивши десяток робіт, прийшов на стажування до провінційної газетки і невдовзі покликав її разом підкорювати столицю.

«Все ж вони її підкорили», — подумала Майя. Хлопці зі знімальної групи один за одним гасили сигарети: час повертатися до роботи.

А нагорі на них чекав сюрприз: батько зниклої Уляни, похмурий відставний військовий, навідріз відмовився від інтерв'ю.

— Знаю я вас, журналюг! — цідив він крізь зуби. — Дочку мою не знайдете, але все, що я скажу, перекрутите і мене винуватим зробите!

— Федоре Васильовичу, не переживайте! — Майя усміхнулася, щосили намагаючись зберігати спокій. — Ми на «Строку» ніколи нічого не перекручуємо, це хто завгодно підтвердить.

Це справді був їхній головний принцип: можна скільки завгодно переставляти місцями фрагменти інтерв'ю, скорочувати фрази чи

подовжувати їх за рахунок акуратно підставлених пауз — але тільки якщо це не змінює сенс сказаного героями. «Інакше нас засудять», — казала Саша. «Інакше ми більше не зможемо називати себе журналістами», — поправляв її Олег.

— Я не переживаю! — обурився Федір Васильович. — Я вас взагалі сюди не кликав. Еля кликала, от нехай вона з вами і спілкується.

— Тату, ну будь ласка, — втрутилася Ельвіра. — Тобі хіба складно? Це ж наш останній шанс дізнатися хоч щось про Улю!

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ